

U PETAK 29. STUDENOGLA 1991. GODINE **LEGENDA S MARJANA OTIŠLA U POVIJEST**

Željeznu konstrukciju s četiri slova Titova imena, koja je godinama dominirala nad Splitom, aparatima za autogeno zavarivanje u povijest poslali pripadnici Hrvatske stranke prava

Tito je pao i na Marjanu, i to na dan kada je po drugi put nastala tvorevina zvana Jugoslavija — na dan 29. studenoga. Četiri slova više se neće vidjeti iznad pre marjanskih vidilice zahvaljujući Hrvatskoj stranci prava.

Njihovi su pripadnici aparativa za autogeno zavarivanje presekli temelje željezne konstrukcije na kojima je počivao natpis s Titovim imenom. Sve se zabilo u desetak minuta u petak poslijepodne, oko 17 sati. Pri tome, što pravaši posebno napominju, cijela je konstrukcija koncipirana povučena na način da se ne ošteći židovsko groblje u njezinu podnožju. Na mjestu događaja svoj prikaz tog čina dao nam je jučer Jozo Radanović, zapovjednik 9. bojne HOS-a i predsjednik splitske podružnice HSP-a.

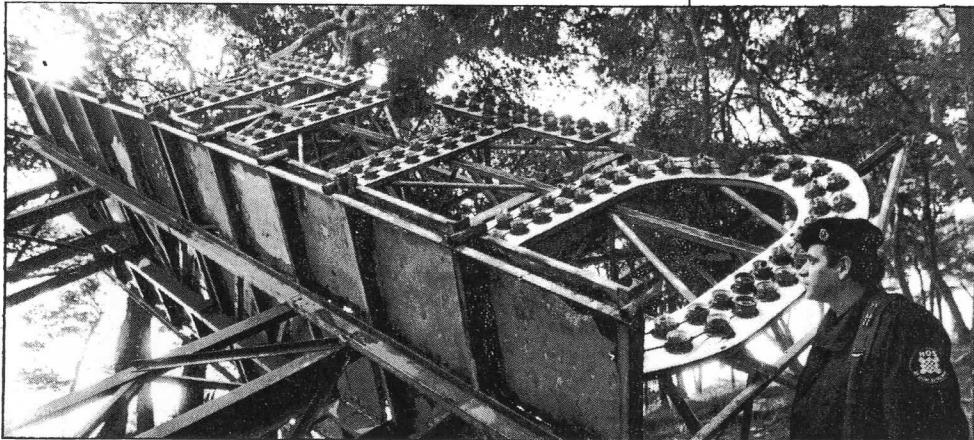
Radi se o simboličnom činu rušenja imena osobe koja je stvorila tu jugo-četničku armadu koja sada žari i pali po Hrvatskoj. I današnja

je vlast nastavak toga režima, pa je ovo samo simbolično obraćanje s komunizmom i neobježdivo u crvenom i orjunaškom gradu.

Radanović napominje kako mu je žao što se vladajuća stranka nije toga sjetila. Dapače, uz osmijeh će Jozo, prava je sramota za gradsku vladu, odnosno vlade, što to nisu napravile nakon izbora. Mnogo je hrvatske nevine krv — nastavlja Radanović — zaliveno u ove temelje, od Bleiburga, kržnoga puta sive do Vukovara.

Rušenje Titova imena zasigurno će izazvati različite komentare, kao što je i inače slučaj kod posljednjih poteza pravaša. Radanović tek objašnjava kako su oni tu da ispravljaju greške vladajuće stranke. I pazit ćemo, reći će na kraju, da umjesto Titova imena ne osvane — Franjino.

I. BONKOVIC

Srušena legenda i Jozo Radanović, zapovjednik 9. bojne HOS-a

Snimio: J. PONOŠ

DIKA MARJANOVIĆ RADICA

RATNA KUHINJA

ZEC BEZ ZECA

Kuhana govedina može se ukusno pripremiti ako se izreže na komadiće i stavi u zdjelu 2 žlice ulja, 5-6 krških siječanog česnjaka, 2-3 žličice dobre vinske kvasine, 2-3 žlice vode, nekoliko lisica ružmarina, papra i to sve neka lagano prokuha. Zatim se doda meso i malo zelenog peršina, a kad sve prokuha i sok izvrije da postane gust, oduzme se s vatre i postuži uz pire od krumpira ili tvrdog kuhanih pura.

PURA PO PRIMORSKI

Primorci ne vole tvrdi puru i kuhanju je na sljedeći način. U 2 litre kipuće vode sipa se 50 dkg kukuruzova brašna i neprestano se miješa, da se ne učine grudice. Kuha se dosta dugi (1/2 — 1 sata), jer je inače ukus sirov. Kad je gotova, neka otponiće 1/4 sata, zatim se začini i služi. Puru je vrlo ukusna, kad je kuhanja na juhi od suhe svijetline, a posute struganim sirom. Primorci je također jedu začinjenu samo sirovim uljem ili bruto od ribe.

Može se također skuhati i malo tvrda i žlicom napraviti žličnjake, koji se postuže na tanjur i poslu ostruganim sirom i obilato lisnatim isprženom kapulom u vrčuću masti. Služe se također poliveni gulašom.

FRITULE OD PURE

Razmuti se 30 dkg već kuhané pure sa 3/4 malog mlijeka i vode. Tome se doda pola omotice pecivnog praška, zrno soli, malo ostrugane limunove ili narancine kore, razne mirodije, rakije ili likera, eventualno grožđica, brašna tek koliko da se tijesto spoji. Dobro se istuće i žlicom uspije u vrlo ulje, da se prži. Prženo, oscijedi se i pospe sećerom.

NAPOMENA: Na izričit zahtjev sadašnjeg izdavača, recepte iz ratne kuhinje Dike Vukorepe (tiskane prvi put 1944. godine) prenosimo izvorno. Tako se na primjer umjesto riječi grah može pojaviti riječ pasuli, ali i umjesto riječi pešt — imamo u knjizi hrvatsku riječ sjecak.

IZGRADNJA 216 STANOVU SMILJANIČEVU

Useljenje za pola godine

Za 216 učlanjenih u tri split-ske stambene zadruge "Zora", "Čelican" i "Split" koji su kupili stanove u Smiljaničevu ulici, a čiji se izgradnja imalo svih očekivanje protegnula više od dvije godine — konačno ohrađujuće vesti. Građevinar "Melioracije" dinamički plan radova ostvaruju u potpunosti, pa je do juče mrtvo gradilište naglo živulo.

Razlog tomu je finansijske naravi. Naime, izvođač je s investitorom postigao dogovor o redovitom finansiranju posla pa je "Melioracija" preko noći učetverostrošila broj svojih radnika i kooperiranu davši garantiju da će ova višekatnica kupčima stanova biti predana za pola godine. Samo pod uvjetom, ogradjuju se na gradilištu, da ih ova nesigurna situacija ne omete u nabavi građevinskog materijala. Jer, primjerice, ako ne bude statka kako da se završe stanovi?

Bilo kako bilo, 130 radnika i više od 60 posto obavljenog posla na objektu dobar su rezultat za optimizam i očekivanja da u travnju 1992. godine 16 obitelji konačno ušele u svoje stanove.

B.G.

ZDRAVSTVENA ZAŠTITA
IZBJEGLICA

Cijepljenje u hotelu »Lav«

U zdravstvenoj staniciji hoteljerskog centra "Lav", u kojoj se primarna zdravstvena zaštita pruža svim prognanicima smještenim u tom hotelu, iako i u apartmanskom naselju "Lavica", upravo je okončana akcija cijepljenja protiv tetanusa, kao i redovno cijepljenje djece predškolske dobi, a kako saznamo, kroz nekoliko dana otpočet, će i cijepljenje protiv gripe. Cijepljenje protiv tetanusa obavljeno je po preporuci republičkog Ministarstva zdravstva, i to posebice za osobe starije od 50 godina života, no kako smo informirani od dr. Mile Klepe, zamijećen je vrlo dobro ozdrav, što nije bio slučaj kod redovitog cijepljenja predškolaca gdje su cijepljenje pristupile gotovo dvije trećine mališana. Ovom prilikom, ističe dr. Klepo, još jednom se apelira na roditelje koji iz bilo kojih razloga nisu cijepili djecu da to mogu učiniti, ali sada na novoj lokaciji, u Zdravstvenoj stanicici na Mertojaku. Skora akcija cijepljenja protiv gripe u hotelu "Lav" vće je i najavljena preko oglasnih ploča, a važno je istaknuti, kaže dr. Klepo, da trenutno raspolažemo sa 300 cijepiva koja se primaju u razmaku do dva mjeseca. Bitno je kazati i to da sve izbjeglice cijepivo protiv gripe dobivaju besplatno. I.J.V.

DESOVCI ZAČUDENI I IZNENADENI

Porez i na - invalide?

U splitskom poduzeću za zapošljavanje invalida DES bili su neugodno iznenadeni zakonskom odredbom o reguliranju poreza na promet roba i usluga "Narodne nove", broj 52/91. koja je stupila na snagu početkom prošlog mjeseca, a nije izuzela, što je inače praksa, zaštita poduzeća od plaćanja poreza na promet roba i usluga.

— Zaštita poduzeća (a to su ona koja u strukturi zaposlenih imaju najmanje 40 posti invalida) nisu bile obvezna plaćati rečeni porez — obrazlaže Ivan Mucić, komercijalno-finansijski rukovodilac DES-a, i na taj su način u stvari i mogla opstati na tržištu u konkurenциji s poduzećima čiju produktivnost rada i efekte proizvodnje objektivno ne mogu postići. Oporezivanjem prolizvoda i usluga, na primjer u grafičkoj djelatnosti 32 posto, proizvodnji zastavlja 5 posto, čak i u proizvodnji ekološke ambalaže 1 posto, praktično su izjednačeni s ostalim poduzećima i time doveni u nezavidan položaj. Zbog toga su odmah reagirali dopisima Poslovnoj zajednici zaštitenih poduzeća Hrvatske INVELT u Zagrebu, Gospodarskoj komori Dalmacije i Zagreba, Ministarstvu rada i socijalne skrbi Hrvatske te Ministarstvu financa, očekujući pozitivan odgovor, među ostalim i zato što se ne radi samo o DES-u već i o nizu sličnih poduzeća u Hrvatskoj.

DES je unatoč teškoćama, počevši od onih prometnih koje se odražavaju na dostavu robe i repromaterijala, pa do onih u naplati potraživanja, kaže Mucić, da sada uspijevaju poslovati bez gubitaka, pa je realna pretpostavka da će i ovu poslovnu godinu (kao što je u devetdesetim periodični obračun) završiti pozitivnim rezultatom. Teško rješivo pitanje tehnoškog viška, u koji spada čak 30 posto od ukupno 40 radnika DES-a, nije do sada rješavaju slanjem zaposlenih na Zavod za zapošljavanje. Ako, međutim, sporna odredba ostanje, morat će se posegnuti i za tom mjerom koja, zašto, ne bi mimošla ni određeni broj invalida. U DES-u bi to htjeli izbjegći jer invalidi nisu slali na Zavod ni prije godinu dana kada je zakonom omogućeno da broj invalida sa 50 smanje na 40 posto ukupnoga broja uposlenih.

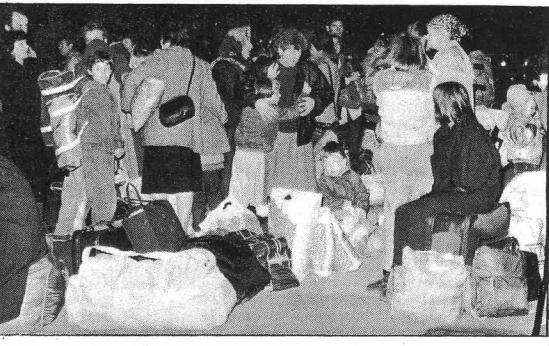
Oporezivanjem je najviše pogodeno, prema riječima Mucića, grafička djelatnost koja čini 50 posto ukupnog poslovanja DES-a. Kad se zna da ni ostale djelatnosti prisutne u DES-u (trgovacka, zatim pogon konfekcije, pogon ambalaže te pogon za anilinski tisak) nisu bez problema, razumijeva je reakcija na spomenut odredbu.

Premda je s obzirom na poznatu nam situaciju cijekupno gospodarstvo zahvaćeno krizom, u DES-u naglašavaju razumijevanje na koju nailaze kod splitskih poduzeća. Naglašavaju, međutim, i činjenicu da ni poslovna suradnja s firmama iz Slovenije, Bosne i Hercegovine i Njemačke nije ostala poštedena posljedicama sveukupnoga stanja, ali odnosi nisu prekinuti, već se, kao u slučaju firme iz Njemačke, nastaviti u mirnija vremena, odnosno kad države medusobno, kao u slučaju Slovenije, dogovore način rješavanja određenih pitanja.

Do tada DES uspijeva održati proizvodnju iako u smanjenom opsegu. Tako, među ostalim, u suradnji s "Jugoplastikom" i "Uzorom" izraduju uniforme za gardiste, a dio svojih proizvoda (ambleme, grbovi, trake) u vrijednosti od milijun i pol dinara poklonili su gardi, MUP-u i jedinicama Civilne zaštite. J. MATIC

"LIBURNIJA" S IZBJEGLICAMA IZ DUBROVNIKA "TAKALA" I SPLIT

U Splitu se od oko 360 izbjeglica iskratio njih oko 150, a ostali su nastavili putovanje prema Rijeci — Deset ljudi iskralo se u Zeleniki

Prognanici čekaju da krenu dalje

NA RUTI BEZ

Splitska trajektna luka. Nekoliko minuta poslije 21 sat. Pristaje "Liburnija". Još jedan bijeli brod na nesrećnoj ruti prognanika, ovaj put sa "Samov" — 360 novih ljudskih sudbinu. Na rivi može stotinjak značiljnika, od kojih je neki tim feribotom otpotovati prema Rijeci.

Spušta se brodska skala. Prognavici, njih oko 150 koji se iskravaju u Splitu, oprezno silazte metalnim stepenicama. Silaze uglavnom žene, dječaci i starići. Ne zna se što im je teže, prtljaga koju nose ili bremena brigu koju ih pritišće; što je s najmilijima kojima su ostali braniti Dubrovnik.

Medu prvima s feribota je sišla Marija Vukorepa sa kćeri. Stižu iz Korčule gdje su se sklonile nakon bušađa sa Sipana. Čekaju da krenu u Medenu.

— Vedu dvadeset dana smo u prognanstvu — kazuju. — Bježali smo sa Sipana kada je bio najgori i kada je neprijatelj najčešće tukao po našem otoku. Riskirali smo glavu prebacujući se glicerinom do Stona. Nismo znali hoće-